

**Uchwała z dnia 6 marca 2003 r.**

**III PZP 2/03**

Przewodniczący SSN Andrzej Kijowski, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Jadwiga Skibińska-Adamowicz.

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jana Szewczyka, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 marca 2003 r. sprawy z powództwa Jolanty P. przeciwko Barbarze Ć., Drink Bar „K.” w S. o odszkodowanie, na skutek zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie z dnia 23 grudnia 2002 r. [...]

„Czy w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy (art. 476 § 1 kpc) o roszczenia wynikające z art. 505<sup>1</sup> kpc stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu uproszczonym (art. 505<sup>1</sup> - 505<sup>13</sup>) ?”

p o d j ą ł u c h w a ł ę :

**W postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy ( art. 476 § 1 KPC) o roszczenia wynikające z umowy o pracę (art. 505<sup>1</sup> pkt 1 KPC) stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu uproszczonym ( art. 505<sup>1</sup> - 505<sup>13</sup> KPC).**

### **U z a s a d n i e n i e**

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości powstało w następującym stanie sprawy.

Powódka Jolanta P. wniosła przeciwko Barbarze Ć. prowadzącej w ramach działalności gospodarczej Drink Bar „K.” w S. pozew o zapłatę odszkodowania w kwocie 2.280 zł za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę. Pozew oraz odpowiedź na pozew zostały wniesione na urzędowym formularzu, a Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Zawierciu po rozpoznaniu sprawy w postępowaniu uproszczonym (art.

505<sup>1</sup> - 505<sup>13</sup> KPC) oraz w postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu prawa pracy wyrokiem z 19 listopada 2002 r. [...] zasądził od pozwanej na rzecz powódki odszkodowanie w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia, w żądanej kwocie 2.280 zł z ustawowymi odsetkami, nadając wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności do wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia (do kwoty 760 zł).

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie, rozpoznając apelację wniesioną przez pozwaną, uznał, iż rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyjaśnienia zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, które postanowieniem z dnia 23 grudnia 2002 r. przedstawił Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 390 § 1 KPC. Zagadnienie to sprowadza się do pytania o możliwość stosowania w sprawach z zakresu prawa pracy (art. 476 § 1 KPC) o roszczenia wynikające z umowy o pracę (jako jednego z typów umów, o jakich stanowi art. 505<sup>1</sup> KPC) przepisów KPC o postępowaniu uproszczonym (art. 505<sup>1</sup> - 505<sup>13</sup>). Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że wprowadzenie w życie ustawą z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zestawie rejestrowym i rejestrze zestawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 48, poz. 554) przepisów o postępowaniu uproszczonym doprowadziło do rozbieżnej praktyki sądów w zakresie dopuszczalności stosowania tych przepisów w sprawach z zakresu prawa pracy. W ocenie Sądu Okręgowego w Częstochowie rozpoznanie sprawy przez sąd pierwszej instancji w postępowaniu uproszczonym, nawet przy założeniu niedopuszczalności stosowania tego postępowania odrębnego w danej sprawie, z reguły nie powoduje dla stron procesu negatywnych skutków, nie jest też przesłanką nieważności postępowania pierwszoinstancyjnego. Problem jednak ma istotne znaczenie na etapie rozpoznawania apelacji od orzeczenia wydanego w postępowaniu uproszczonym. Jeżeli sąd drugiej instancji uznałby, że sprawa powinna być rozpoznana z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym, jako niedopuszczalnym w tej kategorii spraw, to powinien apelację rozpoznać w składzie trzyosobowym na rozprawie, nie stosując tym samym przepisu art. 505<sup>10</sup> KPC. W kwestii tej istnieje rozbieżność w orzecznictwie sądów drugiej instancji, w rezultacie niektóre sądy apelacyjne rozpoznają takie sprawy wyłącznie w składzie trzech sędziów zawodowych (art. 367 § 3 KPC), inne w składzie jednego sędziego (art. 505<sup>10</sup> KPC).

Sąd Okręgowy opowiedział się za poglądem o dopuszczalności stosowania przepisów o postępowaniu uproszczonym w sprawach z zakresu prawa pracy. Zda-

niem tego Sądu, żaden przepis KPC nie zawiera zakazu stosowania w ramach tej samej sprawy dwóch lub więcej postępowań odrębnych, uregulowanych w przepisach Księgi pierwszej Tytułu VII KPC (art. 425 - 505<sup>13</sup> KPC). W praktyce orzeczniczej nigdy nie budziła wątpliwości dopuszczalność stosowania w sprawach z zakresu prawa pracy czy też w sprawach gospodarczych przepisów o postępowaniu nakazowym lub upominawczym (art. 480-505 KPC). Sąd Najwyższy zarówno w uchwale z dnia 27 listopada 2001 r., III CZP 61/01, OSNC 2002 nr 5, poz. 62, jak i w uchwale z dnia 14 grudnia 2001 r., III CZP 67/01, Prokuratura i Prawo 2002/6/38, wypowiedział się również w przedmiocie dopuszczalności stosowania przepisów o postępowaniu uproszczonym przez sądy gospodarcze (w sprawach gospodarczych). Zdaniem Sądu Okręgowego, z uwagi na analogiczne usytuowanie w systemie wymiaru sprawiedliwości zarówno sądów gospodarczych, jak i sądów pracy (art. 12 § 1 pkt 4 oraz § 2 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), oraz z uwagi na fakt, że w sądach tych stosuje się postępowania odrębne (odpowiednio postępowanie w sprawach gospodarczych i postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy), należy uznać, że poglądy Sądu Najwyższego wyrażone we wskazanych wyżej uchwałach w odniesieniu do spraw gospodarczych są adekwatne również w odniesieniu do spraw z zakresu prawa pracy. Sąd Okręgowy podkreślił, że konsekwencją wprowadzenia przepisów o postępowaniu uproszczonym (art. 505<sup>1</sup> - 505<sup>13</sup> KPC), które należy stosować w sprawach z zakresu prawa pracy, jest konieczność dynamicznego interpretowania dotychczasowych przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu prawa pracy (art. 459 - 477<sup>7</sup> KPC). Jako przykład Sąd wskazał, że przepis art. 466 KPC, stanowiący o możliwości zgłoszenia w sądzie właściwym ustnie do protokołu powództwa oraz treści środków odwoławczych, nie będzie wykluczony w ramach postępowania uproszczonego, gdyż pojęcie protokołu z art. 466 KPC nie jest zdefiniowane i jeżeli pracownik zgłasza żądanie mieszczące się w granicach roszczenia, które powinno być dochodzone w postępowaniu uproszczonym (art. 505<sup>1</sup> KPC), to przyjęcie takiego żądania w sądzie powinno nastąpić w postaci sporządzenia formularza urzędowego w rozumieniu art. 505<sup>2</sup> KPC (a nie w sensie dosłownym do protokołu). Stosowanie przepisów o postępowaniu uproszczonym nie będzie również, zdaniem Sądu Okręgowego, kolidowało z treścią art. 477<sup>1</sup> § 1 KPC co do obowiązku orzeczenia przez sąd pracy o żądaniu powoda w rozmiarze większym niż zgłoszony w pozwie, gdyż orzeczenie takie nie będzie się wiązało ze zmianą powództwa przez powoda w ro-

zumieniu art. 505<sup>4</sup> § 1 KPC, skoro będzie to działanie sądu z urzędu. Jedynie w przypadku, gdyby sąd przewidywał możliwość orzeczenia o roszczeniach powoda w kwocie powyżej 5.000 zł, powinien w trybie art. 505<sup>7</sup> KPC wydać zarządzenie o rozpoznaniu sprawy w dalszym ciągu z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym.

W ocenie Sądu Okręgowego, wątpliwości interpretacyjne może budzić pojęcie jednego roszczenia (art. 505<sup>3</sup> § 1 KPC), np. w odniesieniu do zagadnienia, czy roszczenie o wynagrodzenie za pracę za dwa kolejne miesiące, z uwagi na odrębne terminy jego wymagalności (art. 85 § 1 i 2 KP), to dwa odrębne roszczenia, czy też jedno. Jest to przykład jednego z problemów, które musi rozwiązać praktyka orzecznicza. Sąd zauważył, że stosowanie przepisów o postępowaniu uproszczonym, zwłaszcza w zakresie wypełniania formularzy urzędowych i koncentracji materiału dowodowego, niewątpliwie podnosi rygory formalne postępowania, jednak tego typu argument nie może stanowić podstawy niestosowania przez sądy pracy obowiązujących przepisów i nie uzasadnia odmiennego traktowania roszczeń pracowniczych wynikających z umowy o pracę. W pewnych kategoriach spraw niedopuszczalność kumulacji roszczeń wynikająca z art. 505<sup>3</sup> § 1 KPC może budzić wątpliwości w związku z koniecznością powielenia postępowania dowodowego w kilku sprawach. Sytuacja taka (wynikająca z zakazu przedmiotowej kumulacji roszczeń) może jednak dotyczyć również innych rodzajów postępowań (innych rodzajów spraw), a ustawodawca nie zezwolił na stosowanie postępowania uproszczonego ani też nie nakazał jego stosowania tylko wtedy, gdy jest to celowe. Tego typu kolizje powinny być, zdaniem Sądu, rozwiązane poprzez nowelizację ustawy lub praktykę orzeczniczą, nie mogą jednak dawać sądowi prawa dowolnego stosowania (lub nie) procedury, która ma charakter obowiązujący.

Sąd Okręgowy podniósł, iż postawienie przytoczonego na wstępie pytania pozostaje w związku z pismem prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 października 2002 roku skierowanym do podległych Sądów Okręgowych. Z pisma tego wynika, że Departament Sądów Powszechnych Ministerstwa Sprawiedliwości lansuje podzielany przez prezesa Sądu Apelacyjnego pogląd, że „przepisy postępowania uproszczonego nie mają zastosowania w sprawach, w których pracownik działający bez fachowego pełnomocnika złoży pozew zawierający braki formalne na formularzu urzędowym”. *A contrario* należałoby uznać, że tam, gdzie powód-pracownik złoży pozew korzystając z pomocy fachowego pełnomocnika, powinno się stoso-

wać przepisy o postępowaniu uproszczonym. Sąd Okręgowy występujący do Sądu Najwyższego z przedstawionym zagadnieniem prawnym nie podzielił takiego rozumowania, gdyż brak jest - w jego ocenie - jakiejkolwiek regulacji, która ograniczałaby stosowanie przepisów postępowania uproszczonego tylko do spraw prowadzonych z udziałem profesjonalnego pełnomocnika. W innym miejscu tego samego pisma sugeruje się ponadto zupełnie odmienne stanowisko, zgodnie z którym „sprawy z zakresu prawa pracy rozpoznawane są według szczególnych zasad, wykluczających jednocześnie stosowanie przepisów o postępowaniu uproszczonym”.

Rozbieżne stanowiska w kwestii stosowania przepisów o postępowaniu uproszczonym w odniesieniu do spraw z zakresu prawa pracy uzasadniały, zdaniem Sądu Okręgowego, przedstawienie powyższego zagadnienia prawnego w trybie art. 390 § 1 w związku z art. 505<sup>10</sup> § 1 i § 2 KPC.

Biorący udział w postępowaniu przed Sądem Najwyższym prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o udzielenie na postawione przez Sąd Okręgowy pytanie odpowiedzi pozytywnej, przychylając się do stanowiska tego Sądu, że także do spraw z zakresu prawa pracy stosuje się przepisy o postępowaniu uproszczonym, jeżeli są spełnione przesłanki wynikające z art. 505<sup>1</sup> KPC.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zagadnienie dotyczy wykładni art. 505<sup>1</sup> pkt 1 KPC w związku z art. 476 § 1 KPC, a szerzej możliwości, a nawet konieczności, równoczesnego stosowania przepisów o postępowaniu uproszczonym oraz przepisów o postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy do spraw, w których pracownik lub pracodawca dochodzi roszczenia wynikającego z umowy o pracę, a wartość przedmiotu sporu nie przekracza pięciu tysięcy złotych. Problemy interpretacyjne związane z równoczesnym stosowaniem w tej samej sprawie przepisów regulujących różne postępowania odrębne wynikają z faktu istnienia w ramach cywilnego postępowania procesowego (trybu procesowego) licznych postępowań odrębnych. Zostały one wprowadzone do Kodeksu postępowania cywilnego w różnym czasie i przy zastosowaniu różnych kryteriów (przedmiotowych, podmiotowych, funkcjonalnych) doboru spraw podlegających rozpoznaniu według przepisów regulujących te postępowania (Tytuł VII, Księga pierwsza, Część pierwsza). Po nowelizacji przepisów art. 13 § 1 i art. 201 § 1 KPC, dokonanej ustawą z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywil-

nego, ustawy o zestawie rejestrowym i rejestrze zestawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, nie powinno budzić wątpliwości, że rozpoznanie sprawy w postępowaniu odrębnym jest obowiązkowe i, pomijając postępowanie nakazowe (jedyne fakultatywne postępowanie odrębne), nie zależy od woli stron. Brak norm o charakterze kolizyjnym utrudnia ocenę, według jakich przepisów (w jakim postępowaniu odrębnym) sprawa powinna być rozpoznana, jeżeli według różnych kryteriów może być zakwalifikowana do rozpoznania w różnych postępowaniach odrębnych. Jednocześnie Kodeks postępowania cywilnego nie zawiera unormowań, które w sprawie należącej do różnych postępowań odrębnych wyłączałyby *expressis verbis* jednoczesne stosowanie w tej sprawie przepisów regulujących różne postępowania. Brak takiej regulacji pozwala na sformułowanie tezy, że ustawodawca dopuścił, a nawet założył możliwość rozpoznawania jednej sprawy według przepisów dotyczących kilku postępowań odrębnych, jeżeli ze względów przedmiotowych i podmiotowych należy ona do tych postępowań. Pogląd ten, wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2001 r., III CZP 61/01, OSNC 2002 nr 5, poz. 62, w odniesieniu do spraw gospodarczych, ma także zastosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy.

Zakresy przedmiotowe niektórych postępowań odrębnych nie mają charakteru rozłącznego, a wręcz przeciwnie - częściowo się nakładają, na co wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 30 maja 2001 r., III CZP 19/01, OSNC 2001, nr 12 poz. 170, w uzasadnieniu powołanej wcześniej uchwały z dnia 27 listopada 2001 r., III CZP 61/01, OSNC 2002 nr 5, poz. 62, a także w uzasadnieniu uchwały z dnia 14 grudnia 2001 r., III CZP 67/01, Prok. i Prawo 2003 nr 6, str. 38. Ustawodawca każdemu z tych postępowań, z wyjątkiem postępowania nakazowego (art. 484<sup>1</sup> § 2 KPC), nadał charakter obligatoryjny. Wynika to zarówno z art. 13 § 1 i art. 201 § 1 KPC, jak i, pomijając art. 484<sup>1</sup> § 2 KPC, imperatywnego charakteru przepisów określających rodzaj spraw rozpoznawanych w poszczególnych postępowaniach odrębnych (przykładowo art. 425, 453, 459, 479<sup>1</sup> § 1, 498 § 1 i 505<sup>1</sup> *in principio* KPC). Kodeks postępowania cywilnego nie zawiera zaś przepisów, które wyłączałyby *expressis verbis* stosowanie łączne różnych postępowań odrębnych. W rezultacie jedna i ta sama sprawa podlega rozpoznaniu według przepisów dotyczących kilku postępowań odrębnych, jeżeli należy do zakresów tych postępowań.

Postawiona na wstępie teza stanowi wystarczającą podstawę do stwierdzenia, że sprawa z zakresu prawa pracy (art. 476 § 1 KPC), spełniająca jednocześnie prze-

słanki określone w art. 505<sup>1</sup> pkt 1 KPC - a więc dotycząca roszczeń wynikających z umowy o pracę, jeżeli jednocześnie wartość przedmiotu sporu nie przekracza pięciu tysięcy złotych - podlega rozpoznaniu według przepisów o postępowaniu uproszczonym.

Tezy tej nie podważają względy o charakterze celowościowym. Wprawdzie Sąd Okręgowy trafnie wskazał na istotne odrębności postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do postępowania „zwykłego”, jednak nie mogą one podważać samej zasady wynikającej z art. 13 § 1 i art. 201 § KPC. Specyfika postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy, polegająca przede wszystkim na zapewnieniu szczególnej ochrony interesów pracownika, wyrównaniu sytuacji procesowej stron (przy założeniu, że pracodawca jest zwykle stroną „silniejszą”), ułatwieniu pracownikowi dochodzenia roszczeń i ograniczeniu formalizmu do niezbędnego minimum, nie przemawia przeciwko łączeniu postępowania z zakresu prawa pracy z postępowaniem uproszczonym, lecz za poszukiwaniem takich sposobów rozstrzygnięcia ewentualnych kolizji między tymi dwoma rodzajami postępowania, aby w maksymalnym stopniu zachować ich odrębności służące określonej celowi. Słusznie w związku z tym zwraca się uwagę w doktrynie procesu cywilnego, że nie ma poważnych argumentów na rzecz poglądu, że w sprawach o roszczenia wynikające z umowy o pracę stosowanie przepisów o postępowaniu uproszczonym - równolegle z przepisami o postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy - jest wykluczone albo niedopuszczalne. Przeciwnie, skoro jednym z podstawowych celów tego postępowania jest zapewnienie szybkiej ochrony pracownikowi, to postępowanie uproszczone - podobnie jak postępowanie nakazowe lub upominawcze - w sprawach, w których jest dozwolone (art. 505<sup>1</sup> pkt 1 KPC), cel ten spełnia z jeszcze lepszym skutkiem, a jest oczywiste, że wśród spraw z zakresu prawa pracy są także sprawy drobne i proste. Nie może być zresztą wątpliwości, że wiele przepisów regulujących postępowanie odrębne w sprawach z zakresu prawa pracy zmierza bezpośrednio do usprawnienia oraz przyspieszenia postępowania (np. art. 466, art. 467, art. 468, art. 471, art. 472 KPC), a więc w tym zakresie cele postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy i postępowania uproszczonego są zbieżne.

Kwalifikując sprawy do postępowania uproszczonego ustawodawca posłużył się kryterium przedmiotowym, określając w art. 505<sup>1</sup> KPC roszczenia, jakie mogą być rozpoznawane w tym postępowaniu. Skoro nie zastosowano kryterium podmiotowego, to oznacza, że w postępowaniu tym mogą się toczyć sprawy między osobami

fizycznymi, między osobami prawnymi, między osobami fizycznymi i prawnymi oraz z udziałem podmiotów niemających osobowości prawnej, ale mających zdolność sądową. Pominięcie kryterium podmiotowego ma również ten skutek, że postępowanie uproszczone może dotyczyć także tych osób (podmiotów), których spory - ze względu na kryterium podmiotowe - gdyby nie zostały zakwalifikowane do postępowania uproszczonego, podlegałyby rozpoznaniu albo według przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych (ponieważ stronami sporu są przedsiębiorcy), albo o postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy (ponieważ stronami sporu są pracownik i pracodawca). Postępowanie uproszczone nie służy wyłącznie rozpoznaniu określonej kategorii drobnych spraw (np. spraw konsumenckich, w których jedną stroną jest konsument, a drugą przedsiębiorca oferujący mu swoje towary lub usługi), lecz może być stosowane w każdej "zwykłej" sprawie cywilnej, sprawie gospodarczej (art. 479<sup>1</sup> KPC) i sprawie z zakresu prawa pracy (art. 476 § 1 KPC), jeżeli tylko spełnione są przesłanki zakwalifikowania sprawy jako nadającej się do rozpoznania w tym właśnie postępowaniu wynikające z art. 505<sup>1</sup> KPC.

Nakładanie się na siebie postępowań odrębnych może powodować różnorodne trudności i kolizje, w sytuacji, gdy między tymi postępowaniami nie została zachowana rozłączność, w związku z czym niektóre podobne unormowania zachodzą na siebie albo wyłączają się, tym niemniej można i należy je doraźnie rozwiązywać. Mogące się ujawnić kolizje związane z równoczesnym stosowaniem obydwu postępowań odrębnych - uproszczonego (art. 505<sup>1</sup> - 505<sup>13</sup> KPC) oraz w sprawach z zakresu prawa pracy (art. 459 - 477<sup>7</sup> KPC) - wymagają każdorazowo wykładni wchodzących w grę poszczególnych przepisów. Treść oraz zakres przedmiotowy przedstawionego przez Sąd Okręgowy zagadnienia prawnego wykluczają możliwość podjęcia przez Sąd Najwyższy szczegółowych rozważań dotyczących każdej z tych kolizji, czy to rzeczywiście występujących w rozpoznawanej sprawie, czy też możliwych do wyobrażenia w ujęciu abstrakcyjnym (np. w rozpoznawanej sprawie powódka wystąpiła z jednym tylko roszczeniem, o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę, a Sąd Rejonowy uwzględnił to roszczenie w zgłoszonym zakresie, zbędne zatem było - z punktu widzenia potrzeby rozstrzygnięcia apelacji wniesionej w tej sprawie - rozważanie przez Sąd Najwyższy, jak należałoby potraktować roszczenie o wynagrodzenie za pracę za kilka miesięcy w kontekście zakazu przedmiotowej kumulacji roszczeń w postępowaniu uproszczonym - art. 505<sup>3</sup> § KPC - albo jak się ma obowiązek sądu pracy orzeczenia w wyroku o roszczeniach pracownika, które



nie były objęte jego żądaniem, lecz wynikają z faktów przez niego przytoczonych - art. 477<sup>1</sup> § 1 KPC - do możliwości dochodzenia w postępowaniu uproszczonym tylko jednego roszczenia jednym pozwem - art. 505<sup>3</sup> § KPC). Sąd Okręgowy zadał pytanie ogólne dotyczące w istocie rzeczy przede wszystkim tego, czy w postępowaniu apelacyjnym sprawę z zakresu prawa pracy, którą sąd pierwszej instancji rozpoznał w postępowaniu uproszczonym, powinien rozpoznać sąd drugiej instancji również z uwzględnieniem przepisów o postępowaniu uproszczonym (art. 505<sup>9</sup> - 505<sup>13</sup> KPC). Z tej przyczyny odpowiedź na postawione pytanie - zawarta w podjętej uchwale - odnosi się przede wszystkim do samej zasady: możliwości, a nawet konieczności stosowania w sprawach z zakresu prawa pracy o roszczenia wynikające z umowy o pracę przepisów o postępowaniu uproszczonym, zarówno przed sądem pracy w pierwszej instancji, jak i przed sądem pracy w postępowaniu apelacyjnym.

Zagadnienie dotyczące problemów związanych z postępowaniem uproszczonym toczącym się na skutek wniesienia apelacji, należy rozstrzygnąć z uwzględnieniem tego, że przepisy o postępowaniach odrębnych z reguły dotyczą postępowania przed sądem pierwszej instancji i tylko sporadycznie zawierają własne unormowania w zakresie postępowania inicjowanego wniesieniem środków odwoławczych (np. art. 466, art. 469, 477<sup>6</sup> KPC). Wprawdzie przepisy o postępowaniu uproszczonym (art. 505<sup>9</sup> - art. 505<sup>13</sup> KPC) przewidują stosunkowo szeroką regulację postępowania odwoławczego (apelacyjnego), jednakże i w tym wypadku jest to unormowanie cząstkowe, zmuszające do korzystania z przepisów o apelacji w postępowaniu procesowym „zwykłym”. Zgodnie z ustaloną w praktyce i piśmiennictwie regułą, w postępowaniach odrębnych stosuje się w pierwszej kolejności przepisy właściwe dla tych postępowań, a w razie ich braku - przepisy ogólne dotyczące procesu, jeżeli nie kolidują z przepisami rządzącymi danym postępowaniem odrębnym. Oznacza to, że w sprawie z zakresu prawa pracy rozpoznanej w pierwszej instancji według przepisów o postępowaniu uproszczonym (i kwalifikującej się do rozpoznania w tym postępowaniu) w postępowaniu apelacyjnym w pierwszej kolejności znajdują zastosowanie przepisy o apelacji w postępowaniu uproszczonym, uzupełniane w zakresie tam nieuregulowanym przepisami o postępowaniu apelacyjnym „zwykłym”, a ostatecznie - gdyby zaszła taka konieczność - znajdują zastosowanie przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji (art. 391 § 1 KPC), przy czym w takim wypadku przepisy o postępowaniu uproszczonym będą jednak wyprzedzać przepisy o postępowaniu „zwykłym”.

Przeciwko łączeniu postępowania uproszczonego z postępowaniem w sprawach z zakresu prawa pracy nie przemawia w szczególności, jak słusznie stwierdził Sąd Okręgowy, konieczność stosowania w postępowaniu uproszczonym urzędowych formularzy (art. 505<sup>2</sup> KPC). Negatywne dla pracownika konsekwencje związane z rygoryzmem stosowania art. 130<sup>1</sup> § 1 KPC zostały wyeliminowane przez wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 marca 2002 r., P 9/01 (OTK-A 2002 nr 2, poz. 14), podobnie jak - przynajmniej częściowo - ewentualna kolizja tego przepisu z przepisami art. 467 i 468 KPC. Nowe formularze urzędowe, wprowadzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 maja 2002 r. w sprawie określenia wzorów i sposobu udostępniania stronom urzędowych formularzy pism procesowych w postępowaniu cywilnym (Dz.U. Nr 80, poz. 728), powinny ułatwić pracownikom dochodzącym roszczeń z umowy o pracę w postępowaniu uproszczonym należyte sprecyzowanie tych roszczeń. Pozew wniesiony w rozpoznawanej sprawie - o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę - został sporządzony przez powódkę na prawidłowo wypełnionym urzędowym formularzu, a wyrok Sądu pierwszej instancji uwzględniający w całości powództwo - po przeprowadzeniu jednej rozprawy - świadczy o sukcesie (w wymiarze procesowym) powódki jako pracownicy, wynikającym zarówno ze sporządzenia przez nią pozwu na urzędowym formularzu, jak i z zastosowania przez Sąd pierwszej instancji postępowania uproszczonego w sprawie z zakresu prawa pracy (co oczywiście nie oznacza, że roszczenie powódki jest słuszne, a apelacja strony pozwanej jest bezzasadna). Kolizja między treścią art. 466 KPC i art. 505<sup>2</sup> KPC w istocie nie istnieje - jeżeli sprawa należy do postępowania uproszczonego, protokół ustnego zgłoszenia pozwu oraz innych pism procesowych wymagających ich sporządzenia na urzędowym formularzu, powinien być przez sekretariat sądowy sporządzony na urzędowym formularzu.

Wszystkie przedstawione wyżej argumenty pozwalają na postawienie tezy, że w sprawie z zakresu prawa pracy, jeżeli zachodzą ku temu przesłanki, możliwe - i konieczne - jest stosowanie przepisów regulujących także inne postępowania odrębne, w szczególności postępowanie uproszczone. Możliwości równoczesnego stosowania przepisów o postępowaniu uproszczonym i o postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy nie wyłącza także przepis art. 13 § 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), zgodnie z którym rozpoznawanie spraw cywilnych należących do postępowania uproszczonego powierza się sądom grodzkim, mającym status wydziału lub wydziału

zamiejscowego sądu rejonowego. Analiza tego przepisu, dokonana na tle przepisów art. 12 § 1 pkt 4 i § 2 oraz art. 20 pkt 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych, a także przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 września 2001 r. w sprawie utworzenia sądów pracy i sądów ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 106, poz. 1161 ze zm.), nakazuje uznać, że sprawy z zakresu prawa pracy rozpoznawane w postępowaniu uproszczonym nie mogą być powierzane sądom grodzkim, ponieważ nie mają one statusu sądu pracy w rozumieniu art. 12 § 1 pkt 4 Prawa o ustroju sądów powszechnych.

Postulaty doktryny co do koniecznych zmian legislacyjnych jednoznacznie rozstrzygających pojawiające się wątpliwości interpretacyjne znalazły odzew w postaci rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, skierowanego do parlamentu 4 października 2002 r. (publikowanego na stronach internetowych Sejmu RP oraz w programie LEX). Projekt ten przewiduje (w art. 1 pkt 77) wprowadzenie do Kodeksu postępowania cywilnego przepisu art. 505<sup>14</sup> w brzmieniu: "Art. 505<sup>14</sup>. § 1. W postępowaniu uproszczonym w sprawach z zakresu prawa pracy przepisów art. 466, art. 467, art. 468, art. 470, art. 471, art. 477 i art. 477<sup>1</sup> nie stosuje się. § 2. W postępowaniu uproszczonym w sprawach gospodarczych przepisów art. 479<sup>12</sup> § 1, art. 479<sup>14</sup> § 2 i art. 479<sup>18</sup> § 3 nie stosuje się". Oznacza to, że po pierwsze - zakłada się, iż już obecnie zarówno w sprawach z zakresu prawa pracy, podobnie jak w sprawach gospodarczych, przepisy o postępowaniu uproszczonym mogą i powinny być stosowane, po drugie - ustawodawca chce zdjąć z praktyki orzeczniczej ciężar wykładni i wyjaśnić na poziomie regulacji ustawowej, których przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu prawa pracy nie stosuje się w sprawie rozpoznawanej w postępowaniu uproszczonym. Już dzisiaj jednak nie powinno budzić wątpliwości, że więcej argumentów przemawia za stosowaniem w sprawach z zakresu prawa pracy - o roszczenia wynikające z umowy o pracę, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przewyższa pięciu tysięcy złotych - przepisów o postępowaniu uproszczonym, a pracownik powinien mieć świadomość korzyści płynących z zastosowania tych przepisów w jego sprawie, związanych przede wszystkim z szybkością i sprawnością postępowania uproszczonego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy udzielił odpowiedzi jak w sentencji uchwały.

=====